

Venesatamien ja -telakoiden *ympäristöohje*

*Julkaisija: Kaarina, Länsi-Turunmaa, Naantali, Paimio, Raisio, Sauvo, Turku,
Uusikaupunki ja Pidä Saaristo Siistinä ry.*

*Kuvat: Naantalin kaupungin ympäristönsuojelu,
Turun kaupungin ympäristönsuojelutoimisto ja
Pidä Saaristo Siistinä ry.*

Painatus: Painatuspalvelukeskus, Turku 2009

Sisällysluettelo

1	Johdanto	5
2	Lainsäädäntö	5
3	Sataman jätehuolto.....	6
3.1	Sataman jätehuoltosuunnitelman laatiminen	6
3.2	Jätteitä koskevat velvoitteet.....	7
3.3	Jätekohtaisia ohjeita.....	7
4	Toiminnan luvanvaraisuus.....	15
5	Kunnalliset määräykset.....	17
6	Vesiensuojelu	19
7	Maaperän suojelu ja selontekovelvollisuus pilaantumisesta	20
8	Turvallisuus ja vahinkotapaukset	21
9	Yhteystiedot	23
10	Liitteet	27

1 Johdanto

Kaarina, Naantali, Paimio, Länsi-Turunmaa, Raisio, Sauvo, Turku, Uusikaupunki ja Pidä Saaristo Siistinä ry. ovat laatineet tämän yhteisen venesatamien ja telakka-alueiden ympäristöohjeen, joka perustuu toimialaan liittyvään ympäristölainsäädäntöön ja kentällä saatuihin kokemuksiin.

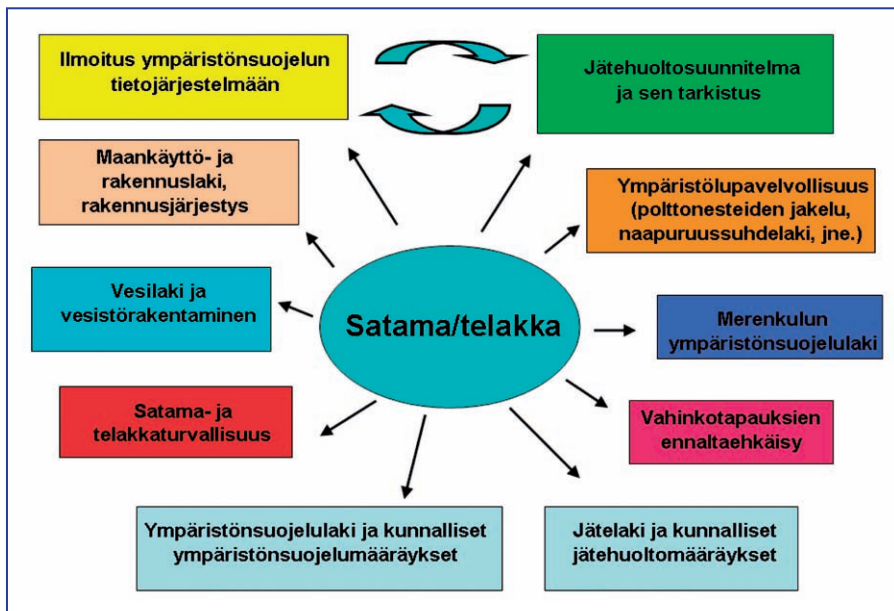
Turun seudun merenrantakunnissa on useita kymmeniä venesatamia ja -telakoita, joiden toimintakaudella niissä käy suuri määrä veneitä. Koska veneily tyypillisesti on kuntarajat ylittävä harrastus, on luontevaa, että Turun seudun merenrantakunnille luodaan yhtenäiset ohjeet ja käytännöt koskien ympäristönsuojelua ja jätehuoltoa. Nämä ympäristöohjeet on laadittu ennen kaikkea avuksi sataman ja telakan pitäjälle niin, että huomioon otettavat asiat ja alan lainsäädäntö olisi löydettävissä helposti, selkeästi ja yhdestä paikasta. Ohjeet on pääasiallisesti suunnattu kuntien, yhdistysten ja kaupallisten venesatamien ja -telakoiden pitäjille.

Oppaan loppuosaan on koottu kunnittain ympäristönsuojeluun ja jätehuoltoon liittyviä yhteystietoja sekä venesatamien ja telakoiden toimintaa ja jätehuoltoa sääteleviä lakeja ja asetuksia.

2 Lainsäädäntö

Ympäristönsuojelu on jokaisen suomalaisen oikeus, mutta myös lakiin perustuva velvollisuus. Yleisen viihtyvyyden takeeksi ja kestävästi kehityksen päämäärien edistämiseksi tulee jokaisen toimia niin, että ympäristönsuojelua ja jätehuoltoa koskevat lait toteutuvat. Ympäristönsuojeluviranomaisten tehtävänä on valvoa lakien ja asetusten toteutumista sekä antaa neuvoja toiminnanharjoittajille.

Alla olevassa kuvassa on havainnollisesti pyritty esittämään venesatama- ja telakkatoimintaa koskeva lainsäädäntö ja sen velvoitteet. Toimintaa pääasiallisesti säätelevät lait ja asetukset on lisäksi kerätty liitteeseen 1.

Sataman- ja telakanpitäjän ympäristönsuojeluun ja turvallisuuteen liittyviä velvoitteita.

3 Sataman jätehuolto

3.1 Sataman jätehuoltosuunnitelman laatiminen

Yli 50 venepaikan satamien tulee laatia satamalle jätehuoltosuunnitelma ja toimittaa se Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle hyväksyttäväksi. Huvivenesataman jätehuoltosuunnitelma on kuitenkin esitettävä hyväksyttäväksi kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Jätehuoltosuunnitelma on tarkistettava sataman jätehuollon muuttuessa.

Sataman käyttäjille tulee tarjota mahdollisuus esittää mielipiteensä jätehuoltosuunnitelmasta. Tätä varten jätehuoltosuunnitelman luonnos on oltava nähtävillä sataman pitäjän toimipaikassa vähintään 2 viikkoa sataman toiminta-aikana.

Sataman tai telakan pitäjän on tiedotettava veneilijöitä sataman jätehuollosta sekä jätehuollon maksuista. Jos satamassa tai telakalla ei ole järjestettyä jätehuoltoa, tulee alueen käyttäjiä opastaa, mihin jätteet on mahdollista toimittaa. Jätehuollosta vastaavan henkilön tiedot pitää olla nähtävillä satamassa mahdollisten ongelmien varalta.

3.2 Jätteitä koskevat velvoitteet

Jätelain tavoitteena on tukea kestävästä kehitystä edistämällä luonnonvarojen järkevää käyttöä sekä ehkäisemällä ja torjumalla jätteistä aiheutuvaa vaaraa ja haittaa terveydelle ja luonnolle. Laissa on jätehuollon yleisenä huolehtimisvelvollisuutena määrätty mm., että jätteen sisältämä aine on ensisijaisesti pyrittävä hyödyntämään ja toissijaisesti jätteestä tulisi hyödyntää sen sisältämä energia. Lisäksi laissa määrätään, että jätteet on pyrittävä keräämään ja pitämään toisistaan erillään jätehuollon kaikissa vaiheissa.

Venesatamien ja telakoiden on eroteltava toiminnassaan syntyvät tai vastaanottamansa ongelma-, hyöty- ja muut jätteet toisistaan ja järjestettävä niille asianmukaiset säilytystilat. Jätteet tulee toimittaa vastaanottajalle, jolla on ympäristönsuojelulain mukainen lupa näiden jätteiden vastaanottoon.

Paloturvallisuuden takia jäteastiat tulee sijoittaa riittävän etäälle rakennuksista ja autojen pysäköinnistä. Yksittäiset jäteastiat voidaan sijoittaa 4 m etäisyydelle rakennuksista, kun taas useamman jäteastian rivistöt tulee sijoittaa 6 m päähän rakennuksista. Jätelavat, aitaukset, kuormalavapinot, jne. sijoitetaan 8 m etäisyydelle rakennuksista. Turvaetäisyyksistä ja mahdollisista palo-osastoinneista on saatavilla lisätietoja pelastusviranomaisilta ja vakuutusyhtiöiltä.

3.3 Jätekohtaisia ohjeita

Käymäläjäte

Satamassa tulee olla imutyhjennyslaite, mikäli satamaa käyttävissä veneissä on imutyhjennettäviä septitankkeja. Jos käymäläjätevevettä syn-

tyy vain vähän, voidaan tapauskohtaisesti harkita imutyhjennyslaitteen tarve. Imutyhjennyslaitteen puuttuessa tulee satamassa olla opastus lähimmälle mahdolliselle tyhjennyspisteelle.

Imutyhjennyslaitteessa tulee olla selkeät käyttöohjeet sekä vastuuhenkilön yhteystiedot ongelmatilanteiden varalta. Mikäli käymäläjätevesiä ei johdeta kunnalliseen jätevesiviemäriin, tulee ne toimittaa kunnan jätevedenpuhdistamolle tai laitokseen, jolla on ympäristölupa vastaanottaa ja käsitellä niitä.

Imutyhjennysjärjestelmän asennuksesta ja käytöstä on saatavilla lisätietoja esimerkiksi Pidä Saaristo Siistinä ry:ltä.

Laiturille asennettu imutyhjennyslaitteisto.

Ongelmajätteet

Ongelmajäte on jätettä, joka kemiallisen tai muun ominaisuutensa takia voi aiheuttaa erityistä haittaa tai vaaraa terveydelle tai ympäristölle. Jos satamassa tai telakalla järjestetään keräys tai varastointi ongelmajätteille, on siihen varattava asianmukaiset tilat.

Mikäli käytettävän aineen alkuperäispakkauksessa on liitteessä 2 oleva vaarallisen aineen tunnusmerkki, on se myös jätteenä vaarallinen tai haitallinen. Kattava lista erityyppisistä ongelmajätteistä löytyy yleisimpien jätteiden sekä ongelmajätteiden luettelosta (Ympäristöministeriön asetus 2001/1129).

Ongelmajätteiden varastointi ja toimittaminen käsittelyyn

Ongelmajätteet kerätään ja säilytetään erillään muista jätteistä. Astioissa ja purkeissa tulee olla selkeä merkintä, mitä ongelmajätettä kyseiseen astiaan tai purkkiin kerätään. Ongelmajätteet tulee säilyttää lukittavassa, viemäroimättömässä ja sadevedeltä suojatussa tilassa. Jos varastossa säilytetään nestemäisiä aineita, on varastotila allastettava. Suoja-allas on mitoitettava vähintään suurimman varastoitavan irtosäiliön tilavuuden mukaiseksi. Ohjeet tilan käytöstä tulee olla selvästi jokaisen käyttäjän nähtävillä.

Ongelmajätteitä saa luovuttaa kuljetettavaksi tai käsiteltäväksi vain sellaiselle yritykselle, jolla on lupa kuljettaa tai käsitellä ongelmajätteitä.

Ongelmajätteiden omatoiminen käsittely laimentamalla, haihduttamalla tai polttamalla sekä viemäriin, maahan ja vesistöön kaatamalla on ehdottomasti kielletty.

Ongelmajätteet säilytetään lukitussa ja suoja-altaalla varustetussa tilassa.

Esimerkkejä ongelmajätteistä

Vene- ja ajoneuvoakut

Akut tulee säilyttää tiiviissä akkulaatikossa, kontissa tai vastaavassa tilassa, jotta mahdolliset nestevuodot eivät pääse maaperään tai viemäriin. Ulkona sijaitseva keräyspiste tulee tyhjentää ennen talven tuloa.

Vene- ja ajoneuvoakut ovat tuottajavastuun alaista jätettä, jota voi palauttaa maksutta niitä varten perustettuihin akkujen vastaanottopisteisiin. Suurista eristä on suositeltavaa ilmoittaa etukäteen.

Kannettavat paristot ja akut

Käytöstä poistetut kannettavat akut ja paristot voidaan palauttaa niitä myyvään liikkeeseen veloitusetta.

Öljyiset jätteet

Jäteöljyn keräily on järjestettävä siten, ettei öljyä pääse valumaan maaperään, rakenteisiin tai vesistöön. Keräysastia tulee säilyttää suoja-al-

lastetussa, sateelta suojatussa tilassa. Keräilyastioiden kunnosta tulee huolehtia.

Jäteöljyn sekaan ei saa laittaa muita nesteitä, kuten liuottimia tai jäähdytysnesteitä. Sekalaisen öljyjätteen hyödyntäminen on vaikeaa ja käsittelymaksut ovat korkeammat.

Ekokem Oy Ab huolehtii Ympäristöministeriön toimeksiannosta käytettyjen voiteluöljyjen keräyksestä ja kerätyn öljyjätteen toimittamisesta puhdistettavaksi omille ja yhteistyökumppaniensa käsittelylaitoksille. Yli 400 litran voiteluöljyerät noudetaan ja käsitellään veloituksetta. Pienemmistä eristä peritään rahtikulut.

Öljynsuodattimet (myös puhkotut ja valutetut) ja muut kiinteät öljyiset jätteet kerätään erikseen ja käsitellään ongelmajätteenä. Vähäisesti öljyyntyneet trasselit, rievut ja paperipyyhkeet voi laittaa polttokelpoiseen jätteeseen, energijakeeseen tai sekajätteeseen.

Öljyiset pilssivedet

Öljyinen pilssivesi koostuu vedestä ja siihen sekoittuneista polttoaineista, erilaisista öljyistä sekä moottorin jäähdytysvedestä. Öljyinen pilssivesi on ongelmajätettä, joka tulee kerätä erikseen. Jos satamaa käyttävissä veneissä syntyy öljyisiä pilssivesiä, tulee sataman järjestää niiden vastaanotto.

Käytöstä poistetut hätäraketit ja käsisoihdut

Vanhentuneet raketit ja käsisoihdut toimitetaan poliisilaitokselle. Myös jotkut venetarvikkeita myyvät liikkeet vastaanottavat käytöstä poistettuja raketteja ja käsisoihduttuja. Toisinaan meripelastusyhdistykset ja veneilyseurat järjestävät koulutustilaisuuksia, joissa on mahdollista käyttää vanhentuneet raketit ja soihdut harjoitusammunnoissa.

Liuotinjäte

Liuotinjätettä ei saa laskea viemäriin, koska se haittaa jätevedenpuhdistamon toimintaa. Höyrystyvät liuottimet (tärpätti, tinneri, bensiini, asetoni) voivat aiheuttaa viemäriässä räjähdysvaaran. Liuotinjätteet kerätään erikseen, eikä niitä tule sekoittaa jäteöljyn joukkoon.

Liuottimen tai vernissan kostuttamat trasselit saattavat syttyä itsestään. Niiden keräily edellyttää paloturvallista metalliastiaa, eivätkä ne siten kuulu polttokelpoisen jätteen, energiajakeen tai sekajätteen joukkoon.

Maalaus- ja lakkausjäte

Maalit (esim. korroosionesto- ja myrkkymaalit) sisältävät usein mm. raskasmetalleja ja ovat näin ollen ongelmajätettä. Maaleja sisältävät purkit ja aerosolipullot toimitetaan ongelmajätekeräykseen.

Tyhjät sivellinkuivat maalipurkit ja ponnettomat aerosolipurkit voi viedä metallinkeräykseen.

Maalien ja liuottimien runsaasti tahrinat rievut ja trasselit ovat ongelmajätettä. Orgaaniset öljyt, kuten pellavaöljy ja vernissa, saattavat aiheuttaa itsesyttymisvaaran.

Maalin hiontapöly

Maalin poistoon on suositeltavaa käyttää märkähiontaa tai pölypussilla varustettua hiontalaitetta. Kun veneen ympäristö suojataan peittein, voidaan ainakin osa irtoavasta maalijätteestä koota talteen ja käsitellä ongelmajätteenä.

Suihkupuhdistusjäte (hiekkapuhallusjäte)

Suihkupuhdistusjäte saattaa olla ongelmajätettä. Siksi se tulee kerätä talteen ja toimittaa ongelmajätteen vastaanottoon.

Puun pintakäsittelyaineet ja painekyllästetty puu

Puun pintakäsittelyaineet saattavat sisältää haitallisia aineita ja niitä tulee käsitellä ongelmajätteinä.

Kyllästetty (painekyllästetty) puujäte sisältää raskasmetalleja tai orgaanisia haitta-aineita, joiden takia kyseinen jäte luokitellaan ongelmajätteeksi ja se tulee toimittaa jäteasemalle tai rakennustarvikeliikkeeseen erillään muusta puujätteestä. Kyllästettyä puuta ei saa polttaa.

Muut ongelmajätteet

Ongelmajätteitä ovat usein myös kovettumattomat liimat, hartsit, lateksit, muovien pehmittimet sekä kovettumaton polyuretaani- ja silikonijäte.

Elohopeaa sisältävät jätteet, loisteputket, energiansäästölamput ja elohopeahöyrylamput ovat ongelmajätettä. Lamput ja loisteputket tulee säilyttää ehjinä, ettei niiden sisältämä elohopea leviä ympäristöön. Kyseiset jätteet vastaanotetaan maksutta sähkö- ja elektroniikkaromun virallisissa vastaanottopisteissä.

Öljyn- ja hiekanerotuskaivot

Öljyn- ja hiekanerotuskaivojen kunnosta on huolehdittava ja ne on tarkastettava säännöllisesti sekä tyhjennettävä tarvittaessa. Tarkemmat ohjeet tarkastusväleistä ja tyhjennysvelvollisuuksista voi tarkistaa kunnan ympäristönsuojeluviranhaltijalta.

Öljynerotuskaivon pinnalle kertyvä öljy-liuotinkerros on ongelmajätettä. Mikäli pohjaliete on selvästi öljyyntynyt, myös se toimitetaan ongelmajättekäsittelyyn. Erotuskaivojen tyhjennyksistä on pidettävä kirjaa, josta ilmenee tarkastuspäivä ja -havainnot, tehty huoltotoimet, tyhjennyksen suorittaja, jätteen määrä ja ilmoitettu purkupaikka.

Hyötyjätteet

Kierrätyskelpoisen jätteen eli ns. hyötyjätteen keräyksessä ja käsittelyssä pyritään tuotteen, sen käyttökelpoisten osien tai materiaalien hyötykäyttöön. Uusiokäyttöön soveltuvat mm. lasi, paperi, pahvi, metalli sekä suuret metalli- ja muovisäiliöt. Keräämällä hyötyjätteet erilleen muusta jätteestä säästetään jätemaksuissa.

Lasi

Uusiokäyttöön soveltuu vain pakkauslasi eli pantittomat kirkkaat ja värilliset pullot ja purkit. Lasijätteen sekaan eivät kuulu juomalasi, ikkunalasi, peililasi, keramiikka, posliini, hehkulamput tai ongelmajätettä

sisältävä lasi, sillä jo pieni määrä epäpuhtauksia voi pilata suurenkin uusiolasieran.

Paperi

Puhdas keräyspaperi (kaikki postiluukusta tuleva paperi) sekä toimiston paperijäte toimitetaan paperinkeräykseen.

Pahvi sekä keräyskartonki

Uusiokäyttöön soveltuu puhdas kuiva pahvi, ruskea paperi ja kartonki-, paperi- ja nestekartonkipakkaukset.

Metalli

Keräysastiaan saa laittaa juoma- ja säilyketölkit, tölkkien kannet, ei-nesvuoat, tyhjät aerosoli- ja maalipurkit sekä pienikokoiset metalliosat. Suuremmat metalliesineet toimitetaan romuliikkeeseen. Tyhjät, ehjät tynnyrit tulee toimittaa ensisijaisesti puhdistettaviksi ja uusiokäyttöön.

Puu

Pintakäsitelty puujäte, vaneri sekä lastulevy toimitetaan jäteasemille, jossa ne prosessoidaan esimerkiksi kierrätyspolttoaineeksi. Vain käsittelemätöntä puuta voidaan polttaa tulisijassa. Kyllästetty puu on ongelmajätettä.

Ehjät tai korjauskelpoiset kuormalavat kannattaa ensisijaisesti toimittaa uusiokäyttöön.

Muut jätteet tai sekajätteet

Jäte, jota ei voi enää hyödyntää materiaalina, määritellään kuntakohtaisesti polttokelpoiseksi jätteeksi, energiajätteeksi, kaatopaikkajätteeksi tai sekajätteeksi. Polttokelpoisella jätteellä tarkoitetaan syntypaikalla alkulajiteltua yhdyskuntajätettä, joka käytetään hyödyksi jätteenpolttolaitoksessa. Tyypillistä polttokelpoista jätettä on esimerkiksi muovi, styroksi, vaipat, likainen pahvi ja paperi.

Energiajätteestä (esimerkiksi muovi, puu, likainen pahvi ja paperi) valmistetaan energiateollisuudelle soveltuvaa kierrätyspolttoainetta.

Sekajätteellä tarkoitetaan sellaista jätettä, josta ei enää voida erotella hyötykäyttöön kelpavia jakeita ja se toimitetaan yleensä kaatopaikalle.

Kaatopaikkajätteellä tarkoitetaan hyötykäyttöön tai polttolaitokselle soveltumatonta jätettä. Se tulee kerätä erilliseen keräysastiaan ja toimittaa kaatopaikalle. Kaatopaikkajätteitä ovat esim. suurikokoiset jätteet, palamattomat materiaalit, kuten keramiikka, peilit, ikkunat tai palaessaan haitallisia aineita synnyttävät materiaalit, kuten PVC-muovit (esim. puhallettavat lelut ja patjat, johdot, putket, sadeasut).

4 Toiminnan luvanvaraisuus

Ympäristönsuojelulain mukaiset luvat

Tiettyihin ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttaviin toimintoihin on oltava ympäristölupa. Venesatama- ja -telakkatoiminnan ympäristöluvanvaraisuus tulee ajankohtaiseksi, mikäli satama- tai telakka-alueella harjoitetaan polttonesteiden jakelua ja säiliötilavuus on vähintään 10 m³. Satamaa tai telakkaa voidaan joissakin tapauksissa velvoittaa hakemaan ympäristölupaa sellaiseen toimintaan, josta katsotaan aiheutuvan vesistön pilaantumista tai toimintaan, jossa jätevesien johtamisesta aiheutuu vesilaissa tarkoitetun uoman tai altaan pilaantumista tai mikäli toiminnasta aiheutuu ns. kohtuutonta räsitusta naapurustolle. Hakemuslomakkeita ja ohjeita on saatavilla valtion ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisilta.

Vesilain mukaiset luvat

Vesilailla säädellään pienvenesatamien toimintaa mm. vesistörakentamisen sekä ruoppausten osalta. Laiturien rakentaminen vaatii usein Etelä-Suomen aluehallintoviraston luvan. Vesilain mukainen luvanvaraisuus on tarkistettava Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta.

Satama-alueiden tai veneväylien ruoppaus ja ruoppausmassojen läjittäminen edellyttää usein myös Etelä-Suomen aluehallintoviraston lupaa. Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus määrittää lupatarpeen ruoppausten osalta tehdyn vesilain mukaisen ilmoituksen perusteella. Luvan tarpeeseen vaikuttavat mm. ruopattavien massojen määrä, niiden sijoittaminen sekä massojen mahdollisesti sisältämät haitta-aineet. Myös ruoppauskohteen sijainti luonnonsuojelualueella saattaa laukaista lupatarpeen.

Koska venesatamien sedimenteistä on usein löydetty haitta-aineita, mm. veneiden pohjamaaleissa aiemmin käytettyjä orgaanisia tinayhdisteitä, edellyttää ruoppaaminen yleensä massojen laadun selvittämistä. Mikäli ruoppausmassoja sijoitetaan maa-alueelle, saattaa sijoittaminen edellyttää myös maankäyttö- ja rakennuslain mukaista maisematyölupaa, mikäli sijoittaminen tapahtuu asemakaavoitetulle alueelle. Hake-

Satama-alueiden tai veneväylien ruoppaus ja ruoppausmassojen läjittäminen edellyttää usein lupaa.

muslomakkeita ja ohjeita on saatavilla valtion ja kunnan ympäristön-suojeluviranomaisilta.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset luvat

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen luvan tarve tulee tarkistaa kuntien rakennusvalvontaviranomaiselta, esim. halli-, laitur-, katos-, kyltti-, jne. rakentamisen yhteydessä. Myös jätevesien käsittelyjärjestelmille luvan myöntää rakennusvalvontaviranomainen joko muun rakennusluvan yhteydessä tai erikseen.

Ilmoitus kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista

Tiettyjen kemikaalien käsittelyä ja varastointia koskeva ilmoitusvelvollisuus tulee tarkistaa Varsinais-Suomen aluepelastuslaitokselta. Ilmoitusvelvollisuus voi syntyä jo 200 kilosta nestekaasua tai muita helposti syttyviä, myrkyllisiä tai ympäristölle vaarallisia kemikaaleja.

5 Kunnalliset määräykset

Ympäristönsuojelumääräykset

Monissa kunnissa on annettu ympäristönsuojelumääräyksiä, joiden tavoitteena on ehkäistä ympäristön pilaantumista sekä poistaa ja vähentää pilaantumisesta aiheutuvia haittoja. Ympäristönsuojelumääräykset koskevat mm. vaarallisten kemikaalien ja ongelmajätteiden varastointia ja käsittelyä, pesuvesien käsittelyä sekä pohjamaalien poistoa.

Määräyksissä edellytetään usein, että kemikaalit ja ongelmajätteet säilytetään allastetussa tilassa ja että haitallisia aineita sisältäviä pesuvesiä ei saa johtaa käsittelemättä vesistöön. Pohjamaalit tulee poistaa siten, että maalijäte ei joudu vesistöön tai maaperään. Lisätietoja asianmukaisista käsittelymenetelmistä on saatavilla esimerkiksi Pidä Saaristo Siistinä ry:ltä.

Jätehuoltomääräykset

Kunta voi antaa jätelain täsmentämiseksi paikalliset olosuhteet huomiioon ottavat kunnalliset jätehuoltomääräykset. Määräyksissä säädetään

Veneiden painepesu irrottaa pohjan myrkkymaalia, joka saattaa kulkeutua maaperään ja vesistöön, mikäli pesuvesiä ei esikäsitellä sopivin menetelmin. (PSS ry.)

mm. vaadittavista jäteastioista, astioiden tyhjennysväleistä ja hyötyjätteiden lajittelusta satamassa ja telakalla. Jätehuollon suunnittelussa ja toteutuksessa venesataman ja -telakan pitäjän tulee ottaa huomioon oman kuntansa jätehuoltomääräykset, joista saa lisätietoa kunnan ympäristönsuojeluviranhaltijalta.

Rakennusjärjestys

Kunnassa tulee maankäyttö- ja rakennuslain mukaan olla rakennusjärjestys. Siinä annetaan paikallisista oloista johtuvia tarpeellisia määräyksiä, jotka koskevat esim. suunnitelmallista ja sopivaa rakentamista, kulttuuri- ja luontoarvojen huomioon ottamista sekä hyvän elinympäristön toteutumista ja säilyttämistä. Rakennusjärjestyksen määräykset voivat koskea rakennuspaikkaa, rakennuksen kokoa ja sijoittumista, rakennuksen sopeutumista ympäristöön, rakentamistapaa, istutuksia, aitoja ja muita rakennelmia, rakennetun ympäristön hoitoa, vesihuollon järjestämistä, suunnittelutarvealueen määrittelyä sekä muita niihin rinnastettavia rakentamista koskevia paikallisia seikkoja.

6 Vesiensuojelu

Veneiden pohjamaalaus

Veneiden pohjamaalaukseen käytettävät maalit sisältävät ympäristölle haitallisia aineita, jotka liukenevat veteen. Maalien tehoaineet vaikeuttavat mm. vesieliöiden lisääntymistä. Vuoden 2002 alusta voimaan tulleilla myrkkymaalien käyttörajoituksilla haittoja pyritään vähentämään. Suositeltavaa on, että veneiden pohjamaalausta vältettäisiin aina, kun se on mahdollista. Myrkkymaalaus voidaan joissakin paikoissa korvata pohjan mekaanisella puhdistuksella. Veneen pohjan pesu on edullinen ja ympäristöystävällinen vaihtoehto myrkkymaalaamiselle. Venepohjan pesurilla poistetaan veneitä eniten kiusaavat haitalliset merirotkot veneen pohjasta juuri niiden kiinnittymisen jälkeen elokuussa. Valtion ympäristöhallinto tiedottaa internetsivuillaan ajankohdasta, jolloin eliöstö on helposti irrotettavissa veneen pohjasta.

Pienveneille suunniteltu pohjapesulaitteisto. (PSS ry.)

Jäte- ja pesuvesien käsittely

Viemäriverkon ulkopuolella olevien kiinteistöjen jätevesien käsittelyä säädelään ns. talousjätevesiasetuksella ja kunnan omilla ympäristönsuojelumääräyksillä. Veneistä tulevien käymäläjätteiden käsittelyä ja vastaanottoa on käsitelty tämän ohjeen luvussa 3.3.

Talousjätevesiasetuksessa on määritetty vaatimuksia jätevedenkäsittelylaitteiston puhdistusteholle. Asetuksen mukaan talousjätevesistä ympäristöön joutuvaa kuormitusta on vähennettävä orgaanisen aineksen (BHK7) osalta 90 %, kokonaisfosforin osalta 85 % ja kokonaistypen osalta vähintään 40 % verrattuna käsittelemättömän jäteveden kuormitukseen.

Kuntien ympäristönsuojelumääräyksissä annetaan ehtoja ja määräyksiä käsittelylaitteistoista ja niiden suojaetäisyysvaatimuksista suhteessa mm. vesistöihin, kaivoihin tai naapurikiinteistöihin.

Suomen ympäristökeskus ylläpitää rekisteriä tavallisimmin saatavilla olevista ja testatuista jätevedenkäsittelyjärjestelmistä.

7 Maaperän suojele ja selontekovelvollisuus pilaantumisesta

Satama- ja telakkatoiminnasta saattaa aiheutua maaperän pilaantumista johtuen esimerkiksi kemikaalien ja venepohjien käsittelystä sekä polttonesteiden jakelusta. Suuri osa satamista, joissa on talvitelakointia, on merkitty mahdollisina riskikohteina ns. Matti-rekisteriin (maaperän tilan tietojärjestelmä). Lisätietoja tietojärjestelmään merkityistä kohteista on saatavilla Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksetta ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisilta.

Sataman- tai telakanpitäjän on hyvä muistaa, että ympäristönsuojelulain mukaan maa-alueen luovuttajan tai vuokraajan on esitettävä uudelle omistajalle tai haltijalle käytettävissä olevat tiedot alueella harjoitetusta toiminnasta sekä jätteistä tai aineista, jotka saattavat aiheuttaa maaperän tai pohjaveden pilaantumista. Maaperän pilaantumistapauksissa pilaaja on velvollinen puhdistamaan maaperän. Toissijaisesti vastuussa on alueen haltija.

Maaperän puhdistamiseen voidaan ryhtyä tekemällä siitä ilmoitus Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen. Puhdistusilmoituksessa tulee huomioida ns. PIMA-asetuksen (214/2007) mukaiset maaperän pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arviointikäytännöt.

8 Turvallisuus ja vahinkotapaukset

Turunmaan seudun käynnistämässä MARINA II -veneklusterihankkeessa on laadittu telakoille kattavia turvallisuusoppaita, joita voi ladata hankkeen kotisivuilta: www.marinall.net.

Jäteastioiden turvallista sijoittamista on käsitelty tämän ohjeen luvussa 3.2.

Ympäristövahinkojen torjunta

Vesistön tai maaperän pilaantuminen tulee ehkäistä käsittelemällä ja säilyttämällä pilaantumisvaaraa aiheuttavia aineita asianmukaisesti. Jos ympäristövaaraa aiheuttava vahinko kuitenkin tapahtuu, on pyrittävä estämään vahingon leviäminen ja rajoittamaan sen aiheuttamia haitallisia vaikutuksia kaikin tavoin. Sataman ja telakan henkilökuntaa tulee ohjeistaa vahinkojen varalle.

Sopivaa imeytysainetta tulee varata riittävä määrä helposti saataville. Öljyn pääsy viemäriin estetään peittämällä viemärikannet esimerkiksi viemärin sulkumatolla tai muovilla ja levittämällä imeytysainetta niiden ympärille. Vahinkoihin voi myös varautua hankkimalla satamaan tai telakka-alueelle öljypuomeja.

Pienen ainemäärän pilaama maa voidaan poistaa kaivamalla tai keräämällä se astiaan tai jätessäkkiin asianmukaista hävittämistä varten. Tietoja pilaantuneen maa-aineksen käsittelystä on saatavilla Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisilta

Öljyä rantakivikossa.

Ilmoitus

Tee välittömästi ilmoitus aluehälytyskeskukseen (puh. 112), jos haitallista ainetta on päässyt viemäriin, vesistöön tai maahan, vuodon määrä on suuri tai on syytä epäillä palo- tai räjähdysvaaraa.

Haitallisen aineen pääsystä viemäriin on ilmoitettava välittömästi myös kunnan jätevedenpuhdistamolle.

Havaitusta maaperän pilaantumisesta tai haitallisen aineen pääsystä vesistöön on tehtävä ilmoitus Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Myös tulipalossa saattaa pilaavia aineita joutua sammutusvesien mukana maaperään.

Tee ilmoitus heti, jotta tarvittaviin toimenpiteisiin voidaan ryhtyä välittömästi. Näin vahinko saadaan nopeasti korjattua ja kulut jäävät vähäisemmiksi.

9 Yhteystiedot

Aluehälytyskeskus 112

Varsinais-Suomen aluepelastuslaitos puh. (02) 263 3111

Ympäristönsuojelun ja rakentamisen viranomaisvalvonta:

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Itsenäisyydenaukio 2
PL 47, 20801 Turku
020 610 102

Kaarina

Ympäristönsuojelu
Ympäristöpalvelut
Lautakunnankatu 4
20780 Kaarina
puh. (02) 588 4000

Rakennusvalvonta
Puntarinkatu 3
20780 Kaarina
puh. (02) 588 4000

Naantali

Ympäristönsuojelu
Käsityöläiskatu 2
PL 43, 21101 Naantali
puh. (02) 434 5111

Rakennusvalvonta
Käsityöläiskatu 2
PL 43, 21101 Naantali
puh. (02) 434 5111

Länsi-Turunmaa

Ympäristönsuojelutoimisto
Kaupungintalo
Rantatie 28
21600 Parainen
puh. (02) 458 5935

Rakennusvalvonta
Kaupungintalo
Rantatie 28
212600 Parainen
puh. (02) 458 5902

Paimio

Ympäristönsuojelu
Vistatie 18
21530 Paimio
puh. (02) 474 5290

Rakennusvalvonta
Vistatie 18
21530 Paimio
puh. (02) 474 5284

Raisio

Tekninen keskus
Ympäristön- ja rakennusvalvontapalvelut
Nallinkatu 2
21200 Raisio
puh. (02) 434 3571 (ympäristönsuojelu) ja (02) 434 3291 (rakennus-
valvonta)

Sauvo

Sauvon kunnanvirasto
Vahtistentie 5
21570 Sauvo
puh. (02) 474 4100

Rakennusvalvonta
Vahtistentie 5
21570 Sauvo
puh. (02) 474 4161

Turku

Ympäristönsuojelutoimisto
Puolalankatu 5
PL 355, 20101 Turku
puh. (02) 262 3411

Rakennusvalvontatoimisto
Puolalankatu 5
PL 355, 20101 Turku
puh. (02) 262 4700

Uusikaupunki

Ympäristönsuojelu
Välskärintie 2 C
PL 20, 23501 Uusikaupunki
puh. (02) 8451 5204

Rakennusvalvonta
Välskärintie 2 C
PL 20, 23501 Uusikaupunki
puh. (02) 8451 5295

Jäteasemat ja vastaanottopisteet:

Turun Seudun Jätehuolto (www.tsj.fi) vastaa alueellaan keskitetysti kuntien jätehuollosta sekä jäteneuvonnasta ja hallinnoi seuraavia jäteasemia:

Isosuon jäteasema

Isosuontie 5, Raisio
puh. 020 728 2150

Rauhalan jäteasema

Sydmontie 173, Parainen
puh. 020 728 2160

Topinojan jätekeskus

Pitkäsaarenkuja 7, Turku
puh. 020 728 2130

Muiden kuntien jäteasemia:**Paimion pienjäteasema**

Muurassuontie 4
Rivonmäki
puh. (02) 727 6800

Uudenkaupungin kaatopaikka

Kaatopaikantie 50
puh. (02) 845 151

Öljyjätehuolto:**Ekokem Oy Ab**

Varsinais-Suomi
puh. 010 755 1572
oljy2@ekokem.fi

Yhdistyksiä:**Pidä Saaristo Siistinä ry**

Arkkipelagus, Läntinen Rantakatu (Aurajoki), Turku
puh. (02) 274 5500
www.pidasaaristosiistina.fi/

Lajitteluopastusta ja jäteneuvontaa:**Turun Seudun Jätehuolto Oy**

puh. 0200 47 470
www.tsj.fi

Rouskis Oy

puh. (02) 727 6800
www.rouskis.fi

10 Liitteet

Liite 1

Venesatamien ja telakoiden toimintaa, rakentamista ja jätehuoltoa säätelevät mm. seuraavat lait ja asetukset:

- Merenkulun ympäristönsuojelulaki (luonnos)
- Ympäristönsuojelulaki (86/2000) ja -asetus (169/2000)
- Jätelaki (1072/1993) ja -asetus (1390/1993)
- Direktiivi aluksella syntyvän jätteen ja lastijäämien vastaanotto-laitteista satamissa (2000/59/EY)
- Vesilaki (264/1961)
- Maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999) ja -asetus (895/1999)
- Valtioneuvoston asetus maaperän pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioinnista (214/2007)

Vaarallisen aineen tunnusmerkkejä ovat:

helposti
syttyvä

räjähtävä

syövyttävä

hapettava

haitallinen
ärsyttävä

ympäristölle
vaarallinen

myrkyllinen

Räjähtävä

Hapettava

Syttyvä

Syövyttävä

Välittömästi
myrkyllinen

Vakavat terveys
vaikutukset

Lievät terveys
vaikutukset

Ympäristölle
vaarallinen

Paineen
alaiset kaasut

